

ZALECENIE KOMISJI

z dnia 27 maja 2005 r.

w sprawie weryfikacji autentyczności monet euro oraz postępowania z monetami euro nienadającymi się do obiegu

(notyfikowana jako dokument nr C(2005) 1540)

(2005/504/WE)

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności jego art. 211,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 1338/2001 ⁽¹⁾ z dnia 28 czerwca 2001 r. ustanawiającym środki niezbędne dla ochrony euro przed fałszowaniem instytucje kredytowe i wszelkie inne instytucje biorące udział w sortowaniu i publicznym rozprowadzaniu banknotów i monet jako działalności zawodowej, włącznie z przedsiębiorstwami, których działalność polega na wymianie banknotów i monet różnych walut, takimi jak kantory wymiany walut, zobowiązane są do wycofania z obiegu wszystkich otrzymanych banknotów i monet euro, o których wiedzą lub mają wystarczające powody podejrzewać, że są fałszywe, i do przekazania ich właściwym organom krajowym.
- (2) Nie ma wspólnej metody zapewniającej wykrycie i wycofanie z obiegu sfałszowanych monet. Istnieje więc ryzyko, że sfałszowane monety i przedmioty podobne do monet euro, które zostały wprowadzone do obiegu w wyniku oszustwa lub błędu, będą dalej używane, potencjalnie powodując nieporozumienia i szkody dla społeczeństwa.
- (3) W procesie weryfikacji autentyczności monet poprzez automatyczne sortowanie odrzucany jest szereg przedmiotów, w tym monety sfałszowane i autentyczne monety euro nienadające się do obiegu. Autentyczne nienadające się do obiegu monety są również przekazywane właściwym organom przez osoby prawne i osoby fizyczne.
- (4) Władze krajowe nie podlegają wspólnym zasadom postępowania i zasadom zwrotu wartości autentycznych nienadających się do obiegu monet, co skutkuje ich różnym traktowaniem w poszczególnych krajach obszaru euro i powoduje niewłaściwe praktyki w zakresie zwrotu wartości takich monet euro.
- (5) W celu ułatwienia stosowania art. 6 rozporządzenia 1338/2001 požądane jest ustanowienie procesu weryfikacji autentyczności monet euro znajdujących się w obiegu oraz wycofywania z obiegu monet sfałszowanych, przedmiotów podobnych do monet euro oraz monet euro nienadających się do obiegu.

- (6) W celu ustanowienia jednolitych zasad w odniesieniu do autentycznych monet euro nienadających się do obiegu požądane jest określenie wytycznych dotyczących postępowania i zwrotu wartości lub wymiany takich monet,

NINIEJSZYM ZALECA:

CZĘŚĆ I

DEFINICJE I ZALECANE PRAKTYKI

Artykuł 1

Definicje

Do celów niniejszego zalecenia stosuje się następujące definicje:

- a) „weryfikacja autentyczności monet euro” oznacza proces sprawdzania autentyczności monet euro poprzez sortowanie automatyczne lub ręczne. W procesie tym odrzucane są monety sfałszowane, autentyczne monety euro nienadające się do obiegu, monety zagraniczne podobne do euro oraz inne metalowe przedmioty podobne do monet euro, jak np. medale czy żetony;
- b) „monety euro nienadające się do obiegu” oznaczają autentyczne monety euro, które są wadliwe lub których parametry techniczne i cechy umożliwiające identyfikację uległy zmianie ze względu na stosunkowo długi czas znajdowania się w obiegu lub wskutek uszkodzenia (wymiały, waga, kolor, korozja, uszkodzona krawędź), jak również monety celowo zmienione, lecz nie sfałszowane. W szczególności w odniesieniu do specyfikacji technicznej dla celów niniejszego dokumentu monetę określa się jako nienadającą się do obiegu, jeżeli jej wymiary odbiegają od parametrów przyjętych dla danej monety euro przynajmniej o 0,30 milimetra i/lub jeżeli jej waga różni się od tych parametrów przynajmniej o 5 %.

Artykuł 2

Zalecane praktyki

Państwa Członkowskie powinny przeprowadzać lub nadzorować weryfikację autentyczności monet euro znajdujących się w obiegu na ich terytorium zgodnie z przepisami części II niniejszego zalecenia.

Państwa Członkowskie powinny przyjąć wspólne zasady postępowania i zasady zwrotu wartości lub wymiany monet euro nienadających się do obiegu zgodnie z przepisami części III niniejszego zalecenia.

⁽¹⁾ Dz.U. L 181 z 4.7.2001, str. 6.

CZĘŚĆ II

WERYFIKACJA AUTENTYCZNOŚCI MONET EURO

Artykuł 3

Wymagania dotyczące weryfikacji autentyczności i testowania

Wymóg weryfikacji autentyczności powinien dotyczyć przynajmniej następujących nominałów: 2 euro, 1 euro, 50 centów.

Weryfikacja autentyczności powinna być przeprowadzana centralnie i/lub w ramach procesu obsługi monet. W związku z tym Państwa Członkowskie powinny współpracować z instytucjami kredytowymi i innymi podmiotami zawodowo zajmującymi się obsługą monet w celu wdrożenia procedur weryfikacji autentyczności, o których mowa art. 4–6 niniejszego zalecenia.

Ilość monet euro rocznie, których autentyczność należy poddać weryfikacji w Państwach Członkowskich, powinna stanowić przynajmniej 10 % całkowitej ilości netto odpowiednich nominałów wyemitowanych przez dane Państwo Członkowskie przed końcem roku poprzedniego. Aby zapewnić weryfikację autentyczności odpowiedniej ilości monet euro zgodnie z art. 4–6, Państwa Członkowskie powinny przeprowadzać kontrole odpowiedniej liczby instytucji kredytowych i innych podmiotów zawodowo zajmujących się obsługą monet.

Artykuł 4

Testy kontrolne maszyn sortujących

Kontrolę działania maszyn sortujących należy przeprowadzać poprzez test wykrywalności poprzedzony w stosownych przypadkach opisaną poniżej kontrolą sortowania:

- 1) Celem kontroli sortowania jest sprawdzenie, czy maszyna jest w stanie prawidłowo sortować wszystkie nominały monet euro. Niniejsze zasady mają zastosowanie w przypadku braku krajowych przepisów dotyczących zdolności sortowania.

Kontrola sortowania wymaga przynajmniej stu autentycznych monet euro z każdego nominału objętego weryfikacją. Wszystkie wyżej wskazane monety we wszystkich nominałach miesza się i trzykrotnie przepuszcza przez maszynę.

Wskaźnik akceptowalności powinien wynosić przynajmniej 98 % w każdym teście. W przypadku gdy parametry techniczne autentycznych monet euro wykorzystywanych w testach sortowania i wykrywalności są na granicy progów tolerancji przyjętych dla euro, można uwzględnić niższy wskaźnik akceptowalności.

Wszelkie autentyczne monety odrzucone przez maszynę należy ponownie przepuścić przez maszynę. Po trzech kolejnych testach wszystkie autentyczne monety powinny zostać zaakceptowane.

- 2) Celem testu wykrywalności jest sprawdzenie, czy maszyna jest w stanie odrzucić przedmioty podobne do monet euro, które nie są zgodne ze specyfikacją monet euro, w szczególności sfalszowane monety euro.

Test wykrywalności przeprowadza się przy użyciu sfalszowanych monet wszelkich odnośnych nominałów z uwzględnieniem różnych materiałów wykorzystywanych do produkcji przedmiotów podobnych do monet oraz monet walut innych niż euro. W tym celu należy wykorzystać szereg grup reprezentatywnych pochodzących z zapasów zdeponowanych w Krajowych Centrach Analiz Monet (CNAC) lub z Europejskiego Centrum Technicznego i Naukowego (ETSC). ETSC we współpracy z CNAC definiuje i aktualizuje te grupy.

Wyżej wymienione sfalszowane monety miesza się z odpowiednią liczbą monet autentycznych, określoną we współpracy z ETSC, i trzykrotnie przepuszcza się przez maszynę. Wszystkie sfalszowane monety powinny zostać odrzucone w każdym teście.

- 3) Bez uszczerbku dla zasad krajowych, testy określone w niniejszym artykule powinny być przeprowadzane przynajmniej raz w roku w odniesieniu do wszystkich maszyn sortujących znajdujących się w miejscach weryfikacji autentyczności monet w podmiotach wybranych zgodnie z art. 3.

Artykuł 5

Możliwości dodatkowego przetestowania maszyn sortujących w CNAC lub ETSC

Aby umożliwić producentom maszyn sortujących uzyskanie wskaźników niezbędnych do pierwotnego dostrojenia ich urządzeń, odpowiednie testy mogą zostać przeprowadzone w niektórych CNAC, w ETSC lub – na podstawie dwustronnej umowy – u producenta. Testy te powinny zostać przeprowadzone w oparciu o zasady i warunki zachowania poufności określone we współpracy z ETSC.

Po przeprowadzeniu testów w CNAC lub ETSC sporządzane jest sprawozdanie podsumowujące skierowane do zainteresowanej jednostki, którego kopia przekazywana jest do ETSC. Sprawozdanie to przechowywane jest przynajmniej przez okres trzech lat i może być wykorzystywane dla celów porównawczych.

Sprawozdanie powinno zawierać przynajmniej dane identyfikacyjne testowanej maszyny, wyniki kontroli i ogólną ocenę, dokładny skład prób użytych do testów, kryteria akceptacji, datę i podpis upoważnionej osoby.

CNAC i ETSC prowadzą rejestr wyników przetestowanych u nich maszyn sortujących. Wgląd do pełnej listy maszyn sortujących, które pomyślnie przeszły testy określone w drugim ustępie niniejszego artykułu, można uzyskać w CNAC lub ETSC.

Artykuł 6

Audyt i sprawozdawczość

Państwa Członkowskie powinny monitorować zdolność instytucji wyznaczonych zgodnie z art. 3 do weryfikacji autentyczności monet euro przynajmniej w oparciu o następujące elementy:

- istnienie w centrum sortowania spisanych zasad i organizacji wykrywania monet sfalszowanych, monet euro nienadających się do obiegu oraz przedmiotów podobnych do monet euro,
- zatrudnienie odpowiednio przeszkolonych pracowników do realizacji przedmiotowych zasad,
- adekwatność zasobów technicznych i istnienie wstępnego sprawozdania producenta określającego parametry maszyn sortujących,
- istnienie na piśmie planu konserwacji mającego na celu utrzymanie pierwotnego poziomu wydajności maszyny,
- istnienie minimalnych spisanych procedur definiujących różne procesy sortowania monet euro oraz szybkiego przekazywania właściwym organom krajowym sfalszowanych monet i monet, w odniesieniu do których istnieje podejrzenie, że zostały sfalszowane,
- ilość monet objętych procesem weryfikacji autentyczności.

Przy okazji kontroli, o których mowa w art. 3, można, przy poszanowaniu zasad krajowych, przeprowadzić ograniczony audyt oparty na powyższych elementach i sporządzić stosowne sprawozdanie.

Każde Państwo Członkowskie powinno przedkładać ETSC coroczne sprawozdanie dotyczące weryfikacji autentyczności monet, w tym kontroli i audytów, jak również ilości monet euro, których autentyczność zweryfikowano, oraz stosunku każdej kategorii odrzuconych przedmiotów do ilości znajdującego się w obiegu sortowanego nominału.

CZĘŚĆ III

POSTĘPOWANIE Z MONETAMI EURO NIENADAJĄCYMI SIĘ DO OBIEGU

Artykuł 7

Zwrot wartości lub wymiana nienadających się do obiegu monet euro

Każde Państwo Członkowskie powinno zapewnić osobom prawnym lub osobom fizycznym, mającym siedzibę lub miejsce zamieszkania w tym Państwie Członkowskim lub poza obszarem euro, zwrot wartości lub, w stosownych przypadkach, wymianę monet euro nienadających się do obiegu, których nominał można odczytać, niezależnie od rewersu narodowego. Państwa Członkowskie powinny zapewnić podobne warunki zwrotu wartości monet nienadających się do obiegu w celu umożliwienia ich oddania niezależnie od tego, w którym kraju zostały wycofane z obiegu, w oparciu o ocenę, o której mowa w art. 12.

Państwa Członkowskie mogą odmówić zwrotu wartości celowo zmienionych autentycznych monet euro, jeżeli jest to niezgodne z krajowymi praktykami lub tradycjami (brak poszanowania dla symboli narodowych, organu emitującego itp.).

Artykuł 8

Opłaty manipulacyjne

Z zasady powinna być naliczana opłata manipulacyjna od zwrotu wartości lub wymiany monet nienadających się do obiegu. Opłata taka powinna być jednolita w całym obszarze euro i powinna stanowić 5 % wartości nominalnej oddawanych monet.

Z opłaty wymienionej w pierwszym akapicie może zostać co roku zwolniony maksymalnie jeden kilogram nienadających się do obiegu monet każdego nominału na jeden podmiot oddający monety.

Może zostać pobrana dodatkowa opłata w wysokości 15 % wartości nominalnej każdego worka/pojemnika, jeżeli worek/pojemnik zawiera monety sfalszowane lub wykazuje nieprawidłowości, np. zawiera nieprawidłowo posortowane monety, monety inne niż euro lub monety euro, których nominału nie można określić, lub inne rozbieżności, w przypadku gdy nieprawidłowości te występują w skali wymagającej bardziej szczegółowej kontroli zgodnie z art. 10.

Państwa Członkowskie mogą przyznać ogólne zwolnienia z opłat manipulacyjnych, w przypadku gdy jednostki oddające monety ściśle i regularnie współpracują z władzami w procesie wycofywania z obiegu monet nienadających się do obiegu.

Koszty transportu i powiązane koszty powinien ponosić podmiot oddający monety.

Sfalszowane monety przekazane władzom nie powinny podlegać opłatom manipulacyjnym ani innym opłatom.

Artykuł 9

Pakowanie monet nienadających się do obiegu

Podmiot oddający monety powinien posortować je według nominałów w znormalizowanych workach lub pojemnikach zgodnie z normami mającymi zastosowanie w poszczególnych Państwach Członkowskich, do których skierowany jest wniosek. Niezgodność z normami może być przyczyną odmowy przyjęcia.

W przypadku braku krajowych norm pakowania, worki lub pojemniki powinny zawierać:

- 500 monet o nominale 2 EUR lub 1 EUR,
- 1 000 monet o nominale 0,50 EUR, 0,20 EUR lub 0,10 EUR,
- 2 000 monet o nominale 0,05 EUR, 0,02 EUR i 0,01 EUR.

Każdy worek/pojemnik powinien zawierać wyraźne oznaczenie podmiotu oddającego monety, wartości i nominału, który zawiera, wagi, daty pakowania oraz numeru worka/pojemnika. Podmiot oddający monety powinien dostarczyć listę przekazanych worków/pojemników.

W przypadku gdy ogólna liczba nienadających się do obiegu monet euro jest mniejsza niż określona w wyżej wymienionych normach, nienadające się do obiegu monety euro należy posortować według nominału i złożyć w opakowaniach niestandardowych.

Artykuł 10**Kontrole przeprowadzane przez Państwa Członkowskie**

1. Państwa Członkowskie powinny sprawdzić oddane nienadające się do obiegu monety w zakresie:

- ilości zgłoszonej dla każdego worka/pojemnika,
- autentyczności – w celu zapewnienia, że nie ma wśród nich sfalszowanych monet,
- wyglądu zewnętrznego – w celu ustalenia, czy jest on zgodny z przepisami art. 7.

2. Kontrolę ilości oddanych monet należy przeprowadzić przez zważenie każdego worka/pojemnika. W odniesieniu do nominalnej wagi znormalizowanego opakowania, o którym mowa w akapicie drugim art. 9, należy przyjąć margines tolerancji od -2 % do +1 %. Należy przeprowadzić kontrolę równoważną, jeżeli krajowe zasady dotyczące pakowania różnią się od wyżej określonych standardów. Ponadto każdy worek/pojemnik należy sprawdzić pod kątem widocznych nieprawidłowości.

Jeżeli waga worka/pojemnika wykracza poza margines tolerancji, wówczas należy przeliczyć i sprawdzić całą zawartość tego worka/pojemnika.

3. Kontrola autentyczności i wyglądu zewnętrznego może zostać przeprowadzona na podstawie wybranych próbek. Należy zweryfikować przynajmniej reprezentatywną próbkę 10 % ilości oddanych monet dla następujących nominałów: 2 EUR, 1 EUR, 0,50 EUR, 0,20 EUR i 0,10 EUR.

4. Kontrolę autentyczności należy przeprowadzać na próbkach określonych w ust. 3 w oparciu o następujące procedury:

- i) w przypadku sortowania mechanicznego/automatycznego, maszyny należy dostosować zgodnie z procedurami określonymi w części II niniejszego zalecenia;
- ii) w innych przypadkach stosuje się kryteria CNAC.

W przypadku wykrycia jednej sfalszowanej monety konieczne jest sprawdzenie autentyczności całej zawartości worka/pojemnika.

5. Kontrolę wyglądu zewnętrznego należy przeprowadzać na próbkach, o których mowa w ust. 3, w celu ustalenia, czy worek/pojemnik wykazuje nieprawidłowości, np. zawiera nieprawidłowo posortowane monety, monety inne niż euro lub monety euro, których nominału nie można określić. Jeżeli takie nieprawidłowości stanowią ponad 1 %, wówczas odpowiedni worek/pojemnik należy sprawdzić ponownie i określić część monet, których wartość nie podlega zwrotowi w oparciu o jedną z następujących metod:

- i) wszystkie monety zawarte w worku/pojemniku sprawdza się ręcznie, w sposób określony przez właściwe organy krajowe;

- ii) sprawdza się pod względem wyglądu zewnętrznego dodatkową próbkę 10 % zawartości worka/pojemnika, niezależnie od próbki, o której mowa w ust. 3. Łączny odsetek monet, których wartość nie podlega zwrotowi, liczonych w dwóch próbkach rozszerza się następnie na całą zawartość worka/pojemnika.

Artykuł 11**Przeływ i wymiana informacji**

Państwa Członkowskie powinny co roku informować Komisję i Komitet Ekonomiczno-Finansowy (EFC) o nienadających się do obiegu monetach euro, których wartość zwrócono lub które wymieniono. Informacje te powinny obejmować również dane dotyczące ilości takich monet i ich nominałów. Ponadto Komisja sporządza okresowe sprawozdania dla EFC.

Państwa Członkowskie powinny zapewnić, aby informacje dotyczące służb wyznaczonych do zwrotu wartości lub wymiany monet oraz informacje dotyczące szczególnych zasad, np. norm pakowania i opłat były dostępne na odpowiednich stronach internetowych oraz we właściwych publikacjach.

CZĘŚĆ IV**PRZEPISY KOŃCOWE****Artykuł 12****Ocena**

Trzy lata po publikacji niniejszego zalecenia zawarte w nim zasady zostaną poddane ocenie w świetle zdobytych doświadczeń, m.in. w odniesieniu do ujednoczenia warunków zwrotu wartości lub wymiany monet nienadających się do obiegu określonych w art. 7, stosowności zwolnień z opłat manipulacyjnych określonych w art. 8, możliwości wprowadzenia w Państwach Członkowskich mechanizmu kompensacyjnego w odniesieniu do nienadających się do obiegu monet, których wartość zwrócono, oraz w odniesieniu do potencjalnych potrzeb legislacyjnych.

Artykuł 13**Adresaci**

Niniejsze zalecenie skierowane jest do uczestniczących Państw Członkowskich, zgodnie z definicją w art. 1 rozporządzenia (WE) nr 974/98 ⁽¹⁾.

Sporządzono w Brukseli, dnia 27 maja 2005 r.

W imieniu Komisji

Siim KALLAS

Wiceprzewodniczący Komisji

⁽¹⁾ Dz.U. L 139 z 11.5.1998, str. 1.